

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 1506-536

Chișinău

11 decembrie 2012

**Biroul Permanent
al Parlamentului**

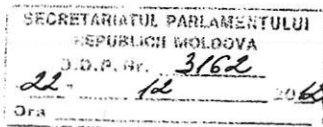
În temeiul art. 73 și art. 74 din Constituția Republicii Moldova se prezintă Parlamentului spre examinare în mod prioritar proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 949 din 19 decembrie 2012.

Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului de lege este Ministerul Justiției.

Anexă: Hotărârea Guvernului (2 exemplare) – 4 file;
proiectul de lege – 16 file;
nota informativă – 2 file.

Prim-ministru

VLADIMIR FILAT

Ex. l' Foranță;
tel. 250-281.

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – La articolul 20 alineatul (1) din Legea nr. 344-XIII din 23 decembrie 1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri) (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 3-4, art.51), cu modificările ulterioare, cuvintele „și examinează în calitate de primă instanță cele mai complicate cauze civile, administrative și penale” se exclud.

Art. II. – Articolul 2 din Legea nr. 296-XIII din 23 noiembrie 1994 pentru interpretarea unor prevederi ale Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.1, art. 3), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

la alineatul doi, cuvintele „Curtea de Apel” se substituie cu cuvintele „judecătoria de la sediul pîrîtului”;

la alineatul trei, cuvintele „raionale (orășenești)” se substituie, în ambele cazuri, cu cuvintele „raionale, municipale (de sector)”, iar în propoziția a doua, cuvintele „prin recurs” se substituie cu cuvintele „cu apel”;

la alineatul patru, cuvintele „Curții de Apel” se substituie cu cuvintele „instanțelor competente”.

Art. III. – Codul electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 81, art. 667), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 20:

la alineatul (4), cuvintele „Curții Supreme de Justiție” se substituie cu cuvintele „judecătoriei de la sediul Comisiei Electorale Centrale”;

se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:

„(4¹) Hotărîrea instanței de fond, în termen de 3 zile, poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Chișinău. Apelul se examinează în termen de 5 zile.”;

la alineatul (5), cuvintele „Curții Supreme de Justiție” se substituie cu cuvintele „definitive a instanței judecătorești competente”.

2. La articolul 26 alineatul (1) litera p) și articolul 36 alineatul (2), cuvintele „Curții de Apel Chișinău” se substituie cu cuvintele „judecătoriei de la sediul reclamantului”.

3. La articolul 66 alineatul (3) cuvintele „Curtea de Apel Chișinău” se substituie cu cuvintele „judecătoria de la sediul pîrîtului”.

4. Articolul 68:

alineatul (5) se exclude;

la alineatele (6) și (7), cuvîntul „recurs” se substituie cu cuvîntul „apel”, la forma gramaticală corespunzătoare.

Art. IV. – La articolul 35 alineatul (4) din Legea nr. 489-XIV din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.1-4, art. 2), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „prin completele specializate pentru asigurări sociale ale curților de apel” se substituie cu cuvintele „de către instanțele judecătorești competente”.

Art. V. – Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 3 octombrie 2006), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolele 6, 7, 8, 10, 12, 13 și 30 se abrogă.

2. La articolul 11, cuvintele „sau curțile de apel” se exclud.

Art. VI. – La articolul 11 alineatul (2) prima propoziție din Legea sindicatelor nr.1129-XIV din 7 iulie 2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.130-132, art.919), cu modificările ulterioare, cuvintele „Curții Supreme de Justiție” se substituie cu cuvintele „judecătoriei de la sediul reclamantului”.

Art. VII. – La articolul 41 din Legea cetățeniei Republicii Moldova nr.1024-XIV din 2 iunie 2000 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 9 decembrie 2005), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „Curtea Supremă de Justiție” se substituie cu cuvintele „judecătoria de la sediul pîrîtului”.

Art. VIII. – Articolul 17 din Legea nr. 353-XV din 28 octombrie 2004 cu privire la Agentul Guvernamental (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.208-211, art.932), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

la alineatul (4), cuvintele „Procurorul General” se substituie cu cuvintele „Ministerul Justiției”;

alineatul (5) se exclude.

Art. IX. – Articolul 163 din Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 24 decembrie 2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii

Moldova, 2010, nr. 214–220, art. 704), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

la alineatele (4) și (6), cuvântul „Hotărîrea” se substituie cu cuvîntul „Încheierea”;

la alineatul (7) prima propoziție, cuvîntul „hotărîrii” se substituie cu cuvîntul „încheierii”.

Art. X. – La articolul 92 din Legea nr.371-XVI din 1 decembrie 2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.14-17, art.42), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „la Curtea de Apel Chișinău” se substituie cu cuvintele „în judecătoria de la sediul pîrîtului”.

Art. XI. – La articolul 25 alineatul (2) și alineatul (4), articolul 56 alineatul (1), articolul 70 alineatul (1) și alineatul (3) din Legea nr. 161-XVI din 12 iulie 2007 privind protecția desenelor și modelelor industriale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 136-140, art. 577), cuvintele „Curtea de Apel Chișinău” se substituie cu cuvintele „judecătoria în jurisdicția căreia este sediul AGEPI”.

Art. XII. – Legea nr. 294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 42–44, art. 119), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 8 alineatul (4), cuvintele „Curtea de Apel Chișinău” se substituie cu cuvintele „judecătoria de la sediul pîrîtului”.

2. Articolul 21:

la alineatul (3), cuvintele „prin hotărîre a Curții de Apel Chișinău” se substituie cu cuvintele „prin hotărîre definitivă a judecătoriei de la sediul reclamantului”;

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Hotărîrea judecătoriei de la sediul reclamantului, în termen de 10 zile, poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Chișinău. Apelul va fi examinat în termen de 15 zile.”;

la alineatul (7), cuvintele „Curții de Apel Chișinău” se substituie cu cuvintele „judecătoriei de la sediul reclamantului”.

3. Articolul 22:

la alineatul (1) litera c) și alineatul (2), în ambele cazuri, cuvintele „Curții de Apel Chișinău” se substituie cu cuvintele „judecătoriei de la sediul reclamantului”;

la alineatele (3) și (4), cuvintele „Curții de Apel Chișinău” se substituie cu cuvintele „instanței de judecată”.

4. La articolul 31 alineatul (3) prima propoziție, cuvintele „Curții Supreme de Justiție” se substituie cu cuvintele „judecătoriei de la sediul”, iar în propoziția a doua, cuvintele „Curtea Supremă de Justiție” se substituie cu cuvintele „Judecătoria competentă”.

Art. XIII. – Legea nr. 38-XVI din 29 februarie 2008 privind protecția mărcilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 99–101, art. 362), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 20:

la alineatul (1), cuvintele „Curtea de Apel Chișinău” se substituie cu cuvintele „judecătoria în jurisdicția căreia este sediul AGEPI”;

la alineatul (3), cuvintele „Curții de Apel Chișinău” se substituie cu cuvintele „judecătoriei în jurisdicția căreia este sediul AGEPI”.

2. La articolul 21 alineatul (1), articolul 22 alineatul (1), articolul 32¹ alineatul (1), articolul 32² alineatul (1), articolul 48 alineatul (4), articolul 56, articolul 57, articolul 83 alineatul (1) și alineatul (3), cuvintele „Curtea de Apel Chișinău” se substituie cu cuvintele „judecătoria în jurisdicția căreia este sediul AGEPI”, la forma gramaticală corespunzătoare.

Art. XIV. – La articolul 94 alineatul (3) din Legea nr. 39-XVI din 29 februarie 2008 privind protecția soiurilor de plante (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 99–101, art. 364), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „Curtea de Apel Chișinău” se substituie cu cuvintele „Judecătoria în jurisdicția căreia este sediul AGEPI”.

Art. XV. – La articolul 94 din Legea nr. 50-XVI din 7 martie 2008 privind protecția invențiilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 117–119, art. 455), alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Litigiile care rezultă din aplicarea prezentei legi se vor examina indiferent de calitatea părților de către judecătoria în jurisdicția căreia este sediul AGEPI.”

Art. XVI. – La articolul 30 alineatul (4), articolul 38 alineatul (3), articolul 39 alineatul (4), articolul 60 alineatul (1) și alineatul (3) din Legea nr. 66-XVI din 27 martie 2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 134–137, art. 527), cuvintele „Curtea de Apel Chișinău” se substituie cu cuvintele „judecătoria în jurisdicția căreia este sediul AGEPI”.

Art. XVII. – La articolul 34 alineatul (6) din Legea Curții de Conturi nr. 261-XVI din 5 decembrie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 237–240, art. 864), cu modificările ulterioare, cuvintele „la Curtea

Supremă de Justiție” se substituie cu cuvintele „în judecătoria de la sediul pîrîtului”.

Art. XVIII. – Legea nr. 99 din 28 mai 2010 privind regimul juridic al adopției (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 131-134, art. 441) se modifică după cum urmează:

1. La articolul 37 alineatul (7), cuvintele „Curtea de Apel Chișinău” se substituie cu cuvintele „judecătoria în jurisdicția căreia activează autoritatea centrală”.

2. Articolul 38:

din titlu, cuvintele „la curtea de apel” se exclud;

la alineatul (1), cuvintele „curtea de apel” se substituie cu cuvîntul „judecătoria”;

3. La articolul 46 alineatul (5), cuvintele „de la domiciliul său ori Curții de Apel Chișinău, în cazul în care nu are domiciliu în Republica Moldova” se substituie cu cuvintele „care a încuviințat adopția”.

4. La articolul 51 alineatul (2), cuvintele „curtea de apel” se substituie cu cuvîntul „judecătoria”.

Art. XIX. – Articolul 78 din Legea concurenței nr. 183 din 11 iulie 2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 193-197, art. 667) se modifică după cum urmează:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Decizia Plenului Consiliului Concurenței prin care s-a aplicat o amendă sau o penalitate cu titlu cominatoriu se contestă în judecătoria de la sediul pîrîtului.”;

la alineatul (2), cuvintele „Instanțele menționate la alin. (1) pot” se substituie cu cuvintele „Instanța competentă poate”.

Art. XX. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării.

(2) Cererile de chemare în judecată depuse conform competenței la curțile de apel pînă la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate de către acestea ca instanțe de fond pînă la 1 martie 2013.

(3) Dacă pînă la 1 martie 2013 curțile de apel nu au pronunțat hotărîri privind fondul cauzelor civile, încheieri de scoatere a cererilor de pe rol sau de încetare a procesului, în termen de 15 zile, dosarele se transmit judecătorilor competente conform prezentei legi.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

ИНФОРМАЦИОННАЯ НОТА

к проекту Закона о внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты

1. Условия которые привели к разработке проекта и цель разработки проекта

5 июля 2012 года Парламент Республики Молдова принял **Закон № 155** о внесении изменений и дополнений в Гражданский процессуальный кодекс Республики Молдова, закон который вступил в силу 1 декабря 2012 года.

В соответствии с данным Законом, в целях обеспечения эффективности и ускорения гражданских судебных процессов, а также облегчения вышестоящих судов в рассмотрении дел, компетенция по рассмотрению дел по существу будет передана судебным инстанциям.

В настоящее время (в соответствии со статьями 33-36 Гражданского процессуального кодекса) и суды и апелляционные палаты обладают юрисдикцией по рассмотрению гражданских дел по существу. Компетенцией по рассмотрению некоторых дел по существу обладает также и Высшая судебная палата, компетенция которая была исключена Законом № 244-XVI от 21 июля 2006г. о внесении изменений и дополнений в Гражданский процессуальный кодекс Республики Молдова.

Разрешение споров, которые сегодня относятся к компетенции апелляционных палат может быть осуществлено с абсолютно таким же успехом в судах первой инстанции, без ущерба качества и сроков рассмотрения. Суды получили компетентность позволяющие судить все гражданские и административные дела по существу, положение которое четко определит роль каждого суда в судебной системе, и повысит статус апелляционных палат как второго звена в иерархии судов, а также исполнения полного судебного надзора над последними.

В этом же контексте, отметим, что **Рекомендация № R (95) 5 Комитета министров государств-членам относительно введения в действие и улучшения функционирования систем и процедур обжалования по гражданским и торговым делам** предполагает, что «В принципе вопросы судебного спора должны определяться на уровне суда первой инстанции. Суду первой инстанции должны представляться все возможные претензии, факты и доказательства.»

Предлагаемые изменения согласовываются с практикой других европейских стран которые используют систему посредством которой апелляционным палатам передается лишь компетенция по рассмотрению дел в апелляционном порядке, оставив рассмотрению дел по существу на уровне судов первой инстанции.

В результате анализа опыта других стран для обобщения практики по вопросам структуры судебной системы и определения компетенции рассмотрения дел в первой инстанции, в апелляционной и кассационной инстанциях были идентифицированы следующие примеры.

В судебных системах Греции, Нидерландов, Бельгии все гражданские и административные судебные разбирательства, независимо от их характера и цели рассматриваются по существу в судах первой инстанции. Решения, принимаемые судами по существу могут быть обжалованы в апелляционном порядке в апелляционных палатах в юрисдикции данных судов. Апелляционная палата рассматривает только

апелляционные жалобы, поданные против решений судов первой инстанции, и не обладает юрисдикцией для рассмотрения гражданских или административных дел в качестве суда первой инстанции.

Анализируя национальную нормативно-правовую базу, выявляются следующие правила:

- «Гражданские, уголовные или другие дела рассматриваются судебными инстанциями в соответствии с процессуальными нормами». (ст. 17 Закона № 514 от 6 июля 1995 о судостроительстве);

- «Суды рассматривают и разрешают в первой инстанции все гражданские дела, если законом не предусмотрено иное». (ст. 33¹ Закон № 155 от 5 июля 2012 года о внесении изменений и дополнений в Гражданском процессуальном кодексе Республики Молдова)

- Заявление об объявлении несостоятельности подается в компетентную апелляционную палату в соответствии с положениями настоящего кодекса и других законов. (ст. 355 Гражданско-процессуального кодекса);

- Ст. 33 из Гражданского процессуального кодекса, которое регулировала «Подсудность дел апелляционным палатам», было заменено положением «генеральная подсудность судов» (положений которые вступили в силу с 1 декабря 2012 года).

Из вышеизложенных соображений становится актуальным пересмотр всей нормативно-правовой базы, и корректировки процессуальных норм путем данного проекта. Необходимо пересмотреть правила компетенции, которое, в соответствии с волеизъявлением законодательного органа, и в соответствии с концепцией закона № 155 от 5 июля 2012 о внесении изменений и дополнений в Гражданский процессуальный кодексе Республики Молдова, должно быть упрощено.

В целях содействия доступа к правосудию, стабилизация права должна быть достигнута передав все полномочия рассмотрения дел по существу от апелляционных палатах к судам, а также компетенции судов в рассматривание дел по существу, как в общем, так и в административном суде.

2. Основные положения проекта

Законопроект предлагает внести изменения в ряд законов, которые предусматривают компетенцию апелляционных палат/ Высшей Судебной Палаты как суды первой инстанции.

Для переноса компетенции апелляционных палат к судам необходимо определить ряд критериев. Например, в делах касающихся интеллектуальной собственности, выборов, политических партий и т.д. Тот факт, что только суд будет выявлен территориально для решения определенного класса судебных разбирательств, не означает что этот суд будет обременяем чрезмерно, но это позволяет однородность и стабильность судебной практики в этой области. Тем более что некоторые виды судебных разбирательств представляют высокую степень сложности (например, споры по интеллектуальной собственности), в то время как другие требуют короткие сроки рассмотрения (например, избирательные споры).

Сгруппированные по темам предложенные нормативные поправки в законопроекте направлены на:

1. **установление территориальной юрисдикции** – *судебная инстанция по месту нахождения истца или ответчика* (Кодекс о выборах, Закон о гражданстве Республики Молдова, Закон о международной правовой помощи по уголовным делам, Закон об охране промышленных рисунков и моделей, Закон о политических партиях, Закон об охране товарных знаков, Закон об охране сортов растений, Закон об охране изобретений, Закон об охране географических указаний, наименований мест происхождения и гарантированных традиционных продуктов, Закон о Счетной палате, Закон о правовом режиме усыновления).

2. **пересмотр положений Закона об административном суде** в контексте Закона № 155 от 5 июля 2012 года.

Учитывая тот факт, что некоторые положения Закона об административном суде признаны утратившими силу, особенно те, которые касаются подсудности, и что в свете Закона №155 не будут рассмотрены гражданские споры в апелляционных палатах как в судах по существу, соответственно, не распространяются на обжалование решений которые могут быть обжалованы в апелляционном порядке, поэтому считается целесообразным изменения содержания Закона об административном суде. Таким же образом, консультативные заключения Высшей Судебной Палаты о справедливом и единообразном применении материальных и процессуальных правовых норм заменят запрос о законности. (Статья 13 Закона об административном суде).

3. **установление эффективного механизма регресса против тех, чья деятельность преднамеренного или с грубой небрежности послужило основой для принятия решения о принудительной выплате суммы, в соответствии с решением Европейского суда по правам человека или соглашением о дружественном урегулировании дела.**

В соответствии со ст. 17. (4) Закона о Правительственном представителе, Регрессный иск о возмещении сумм, указанных в части (1), подается Генеральным прокурором в установленном законом порядке в течение 1 года со дня истечения срока уплаты, установленного Судом или соглашением о дружественном урегулировании дела. Практика показывает, что Генеральный прокурор не воспользовался этими положениями на протяжении всего времени несмотря на неоднократные запросы со стороны Правительственного агента, и лица виновные в убытках понесенные государством продолжают работать, допуская и другие иногда похожие ошибки. Проект предполагает, что обращение будет осуществлено Министерством юстиции. Как аргумент может быть вызван оказание помощи Правительственному агенту в формулировке возражений Правительства на каждом из приложений, предоставляемых специализированным подразделением министерства.

Кроме того, по Закону № 1545 от 25 февраля 1998 о порядке возмещения ущерба, причиненного незаконными действиями органов уголовного преследования, прокуратуры и судебных инстанций и Закона № 87 от 21 апреля 2011 о возмещении государством вреда, причиненного нарушением права на судопроизводство в разумный срок или права на исполнение судебного решения в разумный срок (В редакции Закона № 87 от 3 мая 2012 о внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты), Министерство юстиции является органом, который представляет государство в судебных инстанциях в данных делах. Кроме того, Постановлением о представлении интересов государства в национальных и международных судебных инстанциях и арбитражных учреждениях, Министерство юстиции играет роль координатора

представительства интересов государства.

Учитывая вышеизложенное, расширение прав и возможностей Министерства юстиции подать регресс является оптимальным решением, которая будет способствовать защите интересов государства.

4. способствовать однородности терминологии, используемой в Исполнительном кодексе. Решение является окончательным актом первой инстанции, независимо от его уровня, принятом в письменной форме, в совещательной комнате судейской коллегии, юридически сформированный, который принимал непосредственное участие в гражданском процессе, основано на обстоятельствах, изложенных в судебных слушаниях, связано с материальным и процессуальным законом, оглашено публично, а спор разрешается по существу и вступает в законную силу. Все другие положения первой инстанций или судьи, по которым спор разрешается по существу, выдается в форме определения.

В этом смысле после рассмотрения приложения оспаривания правоприменительной деятельности подготовленными судебным исполнителем, суд выдает определения.

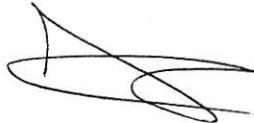
3. экономическое и финансовое обоснование

Имплементирование законопроекта не потребует дополнительных расходов сравнительно расходов в настоящее время для рассмотрения дел.

4. Прозрачность в процессе принятия решений / Координация проекта

Проект Закона о внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты размещен на веб-сайте www.justice.gov.md / *transparența în procesul decizional/proiecte remise spre coordonare.*

Министр

Олег ЕФРИМ

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative

1. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și scopul urmărit

La 5 iulie 2012 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat **Legea nr.155** pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, lege care a intrat în vigoare la 1 decembrie 2012.

Conform legii invocate, în scopul asigurării celerității proceselor civile și degrevării instanțelor superioare de soluționarea unor cauze, competența de judecare a cauzelor în fond s-a atribuit judecătorilor.

Pînă la 1 decembrie curent (art. 33-36 din Codul de procedură civilă) atît judecătorii cît și Curțile de apel au fost competente de a examina în fond pricinile civile. De competență de a examina unele pricini în fond a dispus și Curtea Supremă de Justiție, competență care a fost exclusă prin Legea nr.244-XVI din 21 iulie 2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă.

Examinarea litigiilor care au fost atribuite în competența Curților de apel pot fi efectuate cu absolut același succes în cadrul judecătorilor de fond, fără a aduce prejudicii asupra calității sau termenilor de examinare. Preluarea de către judecătorii, a competențelor de examinare în fond în calitate de primă instanță a tuturor cauzelor civile și de contencios administrativ, va contura în mod evident rolul nivelului fiecărei instanțe în sistemul judecătoresc și va consolida statutul Curților de apel, în calitate de a doua verigă în ierarhia instanțelor judecătorești, prin exercitarea deplină de către aceasta a unui control judiciar.

În aceeași ordine de idei menționăm că, **Recomandarea CoE nr.(95)5 privind introducerea și îmbunătățirea funcționării sistemelor și procedurilor de apel în materie civilă și comercială** statuează că *"chestiunile litigioase trebuie stabilite la nivelul primei instanțe. Toate cererile, faptele sau dovezile trebuie prezentate în fața primei instanțe."*

Modificările adoptate sunt coordonate și cu practica altor state europene, care împărtășesc pe larg sistemul în care Curților de apel li se atribuie doar competențe de examinare a cauzelor în apel, lăsînd examinarea cauzelor în primă instanță în sarcina instanțelor de fond.

În urma analizei experienței altor state în vederea consultării practicii privind structura sistemului judecătoresc și stabilirea competențelor de examinare a cauzelor în primă instanță, precum și în ordine de apel și recurs, au fost evidențiate următoarele practici.

În sistemele judecătorești ale Greciei, Olandei, Belgiei, toate litigiile civile și de contencios administrativ, indiferent de natura și obiectul acestora se examinează în prima instanță de către instanțele de fond. Hotărârile adoptate de instanțele de fond sînt atacate cu apel la Curțile de apel din raza de jurisdicție a judecătorilor respective. Curtea de apel examinează exclusiv cererile de apel declarate împotriva hotărârilor pronunțate de instanțele de fond, fără a avea competențe de a examina cauze civile sau de contencios administrativ în calitate de instanță de fond.

Analizînd cadrul normativ național, constatăm relevanța următoarelor reglementări:

- „cauzele în materie civilă, penală sau în alte materii se judecă de către instanțele

judecătorești în condițiile normelor procesuale (art. 17 din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească);

- „judecătorii examinează și soluționează în fond toate pricinile civile, dacă legea nu prevede altfel (art. 33¹ din Codul de procedură civilă în redacția Legii nr. 155 din 5 iulie 2012);

- „cererea de declarare a insolvenței se depune la **curtea de apel de drept comun** competentă în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale altor legi (art. 355 din Codul de procedură civilă);

- art. 33 din Codul de procedură civilă, care reglementa „competența curților de apel”, a fost substituit cu prevederi privind „competența generală a instanțelor judecătorești” (prevederi care au intrat în vigoare la 1 decembrie 2012).

Din considerentele enunțate devine imperioasă revizuirea întregului cadru normativ și ajustarea normelor de procedură la legea menționată supra. Esențială este revederea normelor de competență jurisdicțională, care în viziunea legiuitorului și potrivit conceptului Legii nr. 155 din 5 iulie 2012 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova urmează a fi simplificate.

Scopul facilitării accesului la justiție, stabilizării practicii judiciare urmează a fi atins prin transferarea tuturor competențelor de judecare a pricinii în fond de la curțile de apel la judecătorii, precum și stabilirea pentru judecătorii a competenței de a examina litigiile în fond, atât în ordinea generală, cât și în procedura de contencios administrativ.

2. Principalele prevederi ale proiectului

Proiectul de Lege propune modificarea unui șir de legi care prevăd competențe pentru curțile de apel/Curtea Supremă de Justiție ca instanțe de fond.

Transferul de competență de la curțile de apel la judecătorii impune identificarea mai multor criterii de competență teritorială. De exemplu, în litigii de proprietate intelectuală, electorale, privind activitatea partidelor politice etc. Faptul că doar o judecătorie va fi identificată din punct de vedere teritorial să soluționeze o anumită categorie de litigii nu are menirea de a împovăra excesiv respectiva instanță de judecată, ci să permită uniformizarea și stabilizarea practicii judiciare în domeniul respectiv. Mai ales că unele categorii de litigii prezintă un grad sporit de complexitate (de ex. în domeniul proprietății intelectuale), iar altele impun termene restrânse de examinare (de ex. litigiile electorale).

Grupate după obiectul de reglementare, amendamentele propuse prin proiectul de lege vizează:

1. **Stabilirea competenței jurisdicționale teritoriale: judecătorii de la sediul reclamantului sau pârītului** (Codul electoral, Legea cetățeniei Republicii Moldova, Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, Legea privind protecția desenelor și modelelor industriale, Legea privind partidele politice, Legea privind protecția mărcilor, Legea privind protecția soiurilor de plante, Legea privind protecția invențiilor, Legea privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate, Legea Curții de Conturi, Legea privind regimul juridic al adopției);

2. **Revizuirea prevederilor Legii contenciosului administrativ în contextul prevederilor Legii nr. 155 din 5 iulie 2012.**

Ținând cont de faptul că o parte din prevederile Legii contenciosului administrativ erau căzute în desuetudine, în special cele referitoare la competența jurisdicțională după materie,

precum și de faptul că în lumina Legii 155 nu se vor examina cauze civile în curțile de apel ca instanțe de fond, respectiv nu se va aplica recursul împotriva hotărârilor nesusceptibile de apel, considerăm oportuna redresarea conținutului Legii contenciosului administrativ. În aceeași ordine de idei, avizele consultative ale CSJ referitoare la aplicarea justă și uniformă a normelor materiale și procesuale vor substitui instituția excepției de ilegalitate (art.13 Legea contenciosului administrativ).

3. Eficientizarea mecanismului de regres împotriva persoanelor a căror activitate, cu intenție sau din culpă gravă, a constituit temei pentru adoptarea hotărârii privind plata obligatorie a sumelor stabilite prin hotărâre a Curții Europene a Drepturilor Omului sau prin acord de soluționare pe cale amiabilă a cauzei.

Potrivit prevederilor art. 17 alin. (4) din Legea cu privire la Agentul Governamental, acțiunea în regres privind restituirea sumelor specificate se depune, în condițiile legii, de către Procurorul General, în termen de 1 an de la data la care a expirat termenul de plată, stabilit de Curte sau prin acordul de soluționare pe cale amiabilă a cauzei.

Practica dovedește că Procurorul General nu a făcut uz de aceste prevederi de-a lungul timpului, deși a fost somat de Agentul Governamental în repetate rânduri, iar cei care se fac vinovați de pierderile suportate de către stat în litigiile referite Înalțului For de la Strasbourg, continuă să-și desfășoare activitatea, admițând și alte erori, uneori similare. Prin proiect se propune ca acțiunea în regres să fie depusă de Ministerul Justiției. Drept argument poate fi invocat asistarea Agentului Governamental la formularea obiecțiilor Guvernului pe fiecare din cererile comunicate de către o subdiviziune specializată din cadrul Ministerului.

Mai mult, prin Legea 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești (în redacția Legii nr. 96 din 3 mai 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative), Ministerul Justiției a fost organul care reprezintă statul în instanța de judecată pe aceste categorii de cauze. De asemenea, prin Hotărârea Guvernului cu privire la reprezentarea intereselor în instanțele judecătorești și instituțiile de arbitraj naționale și internaționale, Ministerului Justiției îi revine rolul de coordonator al procesului de reprezentare a intereselor statului.

Având în vedere cele menționate, împuternicirea Ministerului Justiției cu competența de a înainta acțiunea în regres constituie o soluție optimă, ce va contribui la apărarea intereselor statului, prejudiciat nu doar ca imagine, dar și material.

4. Uniformizarea terminologiei utilizate în Codul de executare. Hotărârea judecătorească este actul final de dispoziție a primei instanțe, indiferent de nivelul acesteia, adoptată în formă scrisă, în camera de deliberare de către completul de judecată, format în mod legal, care a participat nemijlocit la judecarea pricinii civile, în baza circumstanțelor stabilite în cadrul dezbaterilor judiciare, raportate la legea materială și procedurală, pronunțată în mod public, prin care cauza se soluționează în fond, cu putere de lucru judecat. Toate celelalte dispoziții ale primei instanțe sau ale judecătorului, prin care pricina nu se soluționează în fond, se emit în formă de încheiere. Această delimitare clară este statuată și în Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 2 din 7 iulie 2008 cu privire la aplicarea legislației procesuale civile la întocmirea hotărârii și încheierii judecătorești.

Având în vedere cele expuse, urmare a examinării cererii privind contestarea actelor de executare întocmite de executorul judecătoresc, instanța de judecată va emite o încheiere.

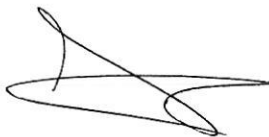
3. Fundamentarea economico-financiară

Promovarea proiectului de lege nu reclamă cheltuieli suplimentare, decît cele necesare și în prezent pentru instrumentarea și examinarea cauzelor.

4. Transparența în procesul decizional/ Coordonarea proiectului

Proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative este plasat pentru consultare publică pe site-ul www.justice.gov.md / transparența în procesul decizional/ proiecte remise spre coordonare.

Ministru

Oleg EFRIM